

Marnäsposten - innehåll nr 1 - 58 (år 2024)

Ludvika Hembygdsförening

- 1 1928 Om **Gammelgårdens arkiv**.
Sommarfest.
Trollbröllopet.
Annonser (red. K.-E. Forsslund)
- 2 1930 Om **Gammelgårdens bildarkiv**.
”Gammelgårdsgruvan” får tillökning.
”Roligheter och revaljur ur Ludvika **Gammelgårds arkiv**.” (KEF)
- 3 1933 Släktgårdsmässa 1932 i Ludvika (KEF). **Ludvika-sägner** ur arkivet.
- 4 1970 Årsberättelse. Uthyrning av bygdegården och långa ladan.
- 5 1971 Årsberättelse. Kulturarvet i Falun.
- 6 1972 Årsberättelse. Större arbeten.
- 7 1973 Om **magasinet på Hammarbacken** (N. G. Håkansson).
- 8 1974 Ludvikas äldre bebyggelse:
Kronobruket och Hammarbacken (NGH).
- 9 1975 **Magnetområdet** (NGH).
Orgeln i Ludvika kyrka.
- 10 1976 **När Ludvika blev stad**, den 1. 1. 1919 (NGH).
50-årsminnen.
- 11 1977 **50-årsminnen** ur arkivet: Bl.a. Hembygdsfesten med uppförande av Forsslunds "drömspel" "Gammelgårdens andar".
Tholerus och Håkansson avgår ur styrelsen och avtackas.
Årsrapport.
- 12 1978 **Östanbergs vattenhjul** (Karl Erik Olsson).
Bergslagernas Tegel- och Kalkbruks AB (NGH).
50-årsminnen från 1928.
Årsrapport.
- 13 1979 Red. **Edvin** ("Tång") **Malmsjöes sketch**, som uppfördes vid en soaré 1929:
"Ett besök på Gammelgården 1979",
Vidare **50-årsminnen**, bl.a. förvärvet av Finnäslaven till Gruvmuseet.

- 14 1980 Föreningen 60 år. (Stig Stefanson intervjuar Axel Söderkvist).
Släktrönikor för Gammelgårdshemmanet och Kristineberg (Nils och Dagmar Tholerus, Nils Göte Håkansson).
Fornfynd i Ludvika-trakten (Karl Erik Olsson).
Kamrer Enar Kihlberg, ordnaren av Gammelgårdens arkiv, avlidit.
- 15 1981 **Håksbergs gruvfält** (Torsten Berggren, Nils Lindholm).
- 16 1982 Tramphjulet i gruvmuseet.
Tryckluft-loket.
Folkdansgillet 40 år. (L. Ström)
- 17 1983 **Klenshyttan** (Bengt Nordstedt).
- 18 1984 **När Posten kom till Ludvika** (postmästare Gösta Lindblom).
Kungaparet Carl Gustaf och Silvia besöker Gammelgården under Eriksgatan.
Gammelgårdens Dag - bildreportage.
- 19 1985 **Ludvika Hembygds- och kyrkokör** (Lars Åhlström).
Planer på "ekomuseum" i Västerbergslagen (Torsten Dybeck).
Budkavle "Hembygdens år" 1984.
Nationaldagen firas för första gången.
"Stjälpsuggan" ställs upp vid Hillänget.
Upprustning av Långa Ladan färdig.
- 20 1986 **Dagkarlsbo by** (rapport från studiecirkel / Ester Rask).
Dybeck presenterar **projektet "Bergsmansmuseet"** på Gammelgården med planerade nya utställningar i Bergsmansgårdens ekonomibygnader.
Pågående **restaurering av Ladugården**.
Bilder från Larmsmässan 1985.
- 21 1987 **Våra byskolor** (Lars Åhlström - temanummer).
Julmarknaden -86.
- 22 1988 **Storgården Utomordentligt illustrerad dokumentation av gården** (text: Lars Åhlström, fotografier: Åhlström och Ragnvald Torstensson).
- 23 1989 **Järnvägen i Ludvika** (Åhlström - temanummer, rikt illustrerat).
Långa Ladans brand 88 03 22.
Dala-förbundets årsstämma -88 kombinerad med Gruvmuseets 50 års jubileum.
- 24 1990 **Stora Hillänget - minnesanteckningar** av Erik Hillervik (avliden 1985), som var uppvuxen på gården (sammanställda av Åhlström).
Kortfattad redogörelse av Dybeck rörande **projektet med nya Ladan**, vars uppförande började hösten -89.
- 25 1991 **50 år sedan Forsslund avled** - biografisk artikel av N.G. Håkansson.
Personliga **minnen av Forsslund, berättade av Axel Söderkvist**.

Några bilder, tagna av Forsslund, försedda med korta uppsatser om motiven.
Utställning: "När Marnäs hade självstyre".
Åhlström intervjuar Torsten och Gerd Dybeck, som flyttar till Malung.
Nya **Ladan invigd**.

- 26 1992 **Våra kyrkor - temanummer** (Åhlström - Birger Swedberg - Rudolf Petersson).
Axel Söderkvist 100 år.
Kort biografi över Ludvika-målaren **Gunnar Klys** av dottern Britta Klys - Gudmundson.
- 27 1993 **Ludvika-minnen av Sven Björkman**, son till Gruvmuseets skapare, Gustaf Björkman och donator till Gammelgården.
"Vår stads ansikte" (Ann-Marie Gunnarsson) — vackra villor i Ludvika.
Om Hellsjö Gästgivargårds historia och dess ägare (Helge Jadling).
Minnesord efter **Axel Söderkvist och Sven Björkman**, som avlidit.
- 28 1994 **På Stefan Andersons tid - minnesteckning** av sonen Stig Stefanson.
"Dialog med det förflutna", **historisk essä över Ludvikas byggnadskultur och kulturminnesvård** illustrerad med ett antal miljöbilder från orten (författare: kommunantikvarien **Sören Holmström**, bilder: Åhlström).
Burens - om ett par gamla människooden från trakten (Lisa Norman).
- 29 1995 **Axel Söderkvists historik över Hembygdsföreningen 1920 - 1953**.
Minnesord efter Vega Tholerus, Nils Göte Håkansson, och Torsten Berggren.
Stollbergets nya utsiktstorn (Lena Sjöberg).
Åhlström slutar som redaktör.
- 30 1996 **Ludvika Hembygdsförening 75 år**. Historiska notiser och jubileumsfesten.
F:a Elg & Persson i Ludvika (Valter Friden).
I Burens skola 1925 (Märta Rosén).
Leif Ullberg - **vår siste urmakare?** (Lena Sjöberg).
Samla, vårda och förnya (Ove Schander)
- 31 1997 **Teleminnen - Lisa Norman berättar** (Därtill litet teknikhistoria).
"Tidernas Kyrka", **Ludvika församling och Ludvika Ulrica kyrka** (Bengt Grundmark).
Saxbergets gruva - gruvslut och ett dramatiskt 50-årsminne (Gmk).
Bilder från året på Gammelgården. Verksamhetsberättelsen.
- 32 1998 **År 1898 - en vändpunkt i Ludvikas historia** (Gmk) - gamle patron Carl Edward Roth avlider detta år.
Ludvika på 1800-talet. - Carl Edward Roths levnad och gärning - Tätorten Ludvika växer fram.
P.G. Danielsson - storbyggmästare i Ludvika på tidigt 1900-tal.
Minnen från Bruket och staden för 80 - 90 år sedan. Nils Blom berättar.

- 33 1999 **Stadsbildens förändring i Ludvika genom åren** (Gmk).
Hembygdsvård, kulturarv och museologi - mål och medel i förändring.
Minnen efter smeden Haglund.
En återupptäckt bild av gamle C.E. Roth.
- 34 2000 **Ludvikaverken 100 år:**
Ludvikaverken i våra hjärtan - Ludvikaverkens historia, verksamhetsformer och produktprogram - Reflexioner om specialisering, bemanning och samhällskontakt (Gmk).
Kalaset, när Ludvikaverken fyllde 50 år.
Litteraturlista.
Om en brännvinsplunta, förvarad på Gammelgården.
Minnesord efter Lisa Norman.
Bilder från verksamheten 1999.
Verksamhetsberättelse för 1999.
- 35 2001 "Gammelgården och dess Andar på drift genom samtiden", **dokumentation av Ludvika Hembygdsförenings utveckling under senare 1900-talet** (Gmk)
Verksamhetsberättelse för året 2000.
- 36 2002 **Ludvika Gruvmuseum historia.** (Gmk).
Verksamhetsberättelse för 2001.
- 37 2003 Mest om **Bergsmansgården: Byggnadshistoria - personhistoria - museiutformning.**
Några reflexioner kring **Forsslund och hans betydelse för Gammelgården.** (Gmk).
Pågående reparationer i Gruvmuseet och på Kristineberg.
Verksamhetsberättelse för året 2002.
- 38 2004 **Ludvika musikkår fyller 100 år.** Hundra år i fru Musicas tjänst - **historik av Karl Erik Anestedt.**
Gunnar Klys bildsvit i Järnvägsstationen - ett kulturdokument (Gmk).
Torsten Dybeck - ett eftermäle (Gmk).
Den nya **utställningen i Anrikningsverket** (Gmk).
Verksamhetsberättelse för året 2003.
- 39 2005 **Ludvikaforsens gångande verk:** Historisk översikt över **forsens betydelse för det industrihistoriska arvet.** Från Gustaf Vasas kronobruk på vänstra stranden och urgamla bergsmans-anläggningar på den högra. Hammare, sågar, kvarnar, Ivikskonsten. Ludvika järnbruks tillbakagång och anläggningen av Ludvika kraftverk i dess ställe.
Bilaga: kort sammanställning av teknikgenombrott i järnhanteringen intill 1900 och myndighetsregleringar för näringen. (Gmk).
Verksamhetsberättelse för året 2004.
- 40 2006 **30 år på Gammelgården - Sven Åhl blickar tillbaka.**
Örtagården 10 år (Eva Burman, Berit Odnegård, Karl-Hugo Nilsson).

Geologiska Föreningen 15 år på Gammelgården (Evald Persson).
Verksamhetsberättelse för året 2005

- 41 2007 **75 års anteckningar om Gammelgården** (K. E. Nergård).
Kristineberg får nytt liv i gammal stil. Butik för byggnadsvård. (Barth)
Nya kokkar på **Gammelgårdens Catering** i Ladan.
(www.gammelgardenscatering.se).
Ekomuseum Bergslagen flyttade till Ludvika Gammelgård. (Christina Lundeqvist)
- 42 2008 Marnästjärn (E. Persson).
Näsudden blir **Stensveden** och bebyggs (H. Häglund).
Hillängsgruvan – Marnäs ”okända” gruva (E. Persson).
Örtagårdsgruppen presenteras.
Roths äng – en engelsk park i Ludvika. (AnnMarie Gunnarsson)
- 43 2009 Ludvika – **dalajazzens huvudstad**. (B. Danielsson)
Biodling vid Gammelgården.
Kristineberg – en av dom tre gamla Marnäsgrårdarna. Dess historia sen 1900. (B Odnegård)
- 44 2010 **Falu rödfärg genom tiderna** (Red.)
Knuttimringskurs 2009 – bilder.
Nasstun – historia.
Torkning av säd i Ludvikatrakten. (B. Odnegård)
Pollinering med honungsbin (Line Nilsson)
- 45 2011 Renovering av **Hjulet**.
Hellsjöns Gästiveri. (Barbro o Björn Jadling)
Halmkrona, halmbock och halmstapel (KEF 1927).
Järnmalm (E. Persson).
Förslag till nya stadgar för föreningen.
- 46 2012 Aktiviteter i **Arkivet**
Smidesljusstaken från Grangärde, senare **Ludvikaljustaken**.
Bergsmansgården, vad ser vi? (AnnMarie Gunnarsson).
Silver (E. Persson)
Fornfynd i Ludvikatrakten
- 47 2013 **Ladan – Långa Ladan – Gammelgårdens Catering & Konferens**,
historik (L Jakobsson),
En kyrkotjuf i Galga hängd (1755), (sammandrag av 34 sidor, Inga Larsson),
Lämlar i Grängesberg 1892 vid skyfall.
Gammelgårdens **vävstuga**,
Till minne av **Bengt Ekstam** och **Lars Åhlström**
Metallen **koppar**, (E. Persson)
Målning av **Bergsmansgården**
Axplock ur **protokoll** 1996 – 2006

Råtallen på Högberget, (Lilian Jakobsson)
Boktips från Ekomuseum Bergslagen.

- 48 2014 **Anna Falkengren**, ny ledare av Ekomuseet presenteras,
Sollen i Väsman – en ö med historia (LJ).
Personalresa till Wålstedts och Närsen-Grontjärns Järnväg i Dala-Floda (LJ)
Arkivet och Bygdeband, guide att hitta i bygdeband.
Trädgård under jord i Grängesberg
Till minne av **Karl-Erik Nergård**.
Nytt på **Gruvmuseet**,
Almanacka 2014,
Kyrkoherden **Isidor Sundberg**, historik (LJ)
Axplock ur **protokoll** 2007 – 2012
Sommar på Gammelgården, verksamhet och besökare, (LJ)
- 49 2015 Fynd i **arkivet**. KEF om ortsnamn samt pigor och drängar på 1600-talet
Personalresa till Nittsjö keramik och Tällberg
Den gäckande **kronskorstenen** (LJ)
Intresserade på **Arkivens dag**
Sjöbergs-ättling gasljus-pionjär. Nyfunnet brev.
Pionjärerna och **Marnäs hytta**, historik -1539- ca 1700. (LJ)
Binas hälsa – **Varroa-kvalster** (Line Obermeier)
Nils Nils gata och Nils Nils hemman, historiken från 1600-talet, **skvaltkvarnen** (LJ)
- 50 2016 Säfsnäs-skidan och **Ludvika-bindningen** (Sigvard Nilsson)
Kronskorstenen (forts.)
Arkivfynd: **yrken, Sjöbergska** släkten (forts.)
Misstänkt fosterfördrivning, tingsprotokoll från 1713 (Inga L)
Arkivet, **bröderna Lindblads** fotosamling, (Hans Häglund)
Ludvikaloppet (skidtävling) 1923 – 1954, LFFi (Peter Bergström)
Gamla seder och föreställningar, Louise Hagberg (1868–1944)
Herrgårdsfolkets julfirande i Bergslagen (LJ)
Kobolt (E. Persson)
Silvergruvan och Silvbergsmannen (två artiklar)
- 51 2017 Nytt i **Minnenas Museum**, musikutrustning och skivor.
Jöran Forsslund bok om Island 1953, brev från Jan Olafur Björgvinsson.
Många nya **gåvor till arkivet** under året.
Gerd Dybeck till minne.
Kyrkbåtar på Väsman (LJ)
Hammarbackens dag, den allra första 1979 (LJ)
Kommunens växthus – Gammelgårdens granne, reportage(Tina Lindbom Frejd o LJ)
Öarna i Väsman – **Lövön** (LJ)
Sex Ludvikabor **drunknade vid segeltur på Väsman** (1965)
Tygspecialisten **Irene Wallin**, levnadshistoria, Kvinnliga Bergsmansdräkten
Brunnsvikarnas Förbund, material samlat vid flytten av skolan 2013.

Till minne av **Henry Eriksson**

Personalresa till Borlänge Gammelgård, Sahlins strutsar och Skedvi bröd. (TLF)

- 52 2018 Stadens grundare **Carl Roth** (1862 - 1932) och **familjen Roths historia** på Ludvika Bruk, (Gunnar Lidén)
Magasinet på Hammarbacken, utförlig historik (AMG)
Upprop till koppar på stadshuset 1936
Till minne av **Ulla Geijer**.
Personalresa till Surahammar, Ramnäs och Virsbo.
- 53 2019 **Jubileumsnummer** med anledning av stadens 100-årsfirande.
En artikel skrevs med intressant material från respektive årtionde.
1920-talet: Stora skrällen i Grängesberg
1930-talet: Nöjeslivet, dansband
1940-talet: Kriget och återhämtningen
1950-talet: Det byggs i staden, utländsk arbetskraft
1960-talet: Nöjeslivet, staden utökas, auktioner, barnomsorg, poliskår, läkaren Burman,
1970-talet: Grängesberg flyttas pga. rasrisk
1980-talet: Gruvnedläggningar
1990-talet: Teaterföreställningen Timglas
2000-talet: Inför millennieskiftet
2010-talet: Flyktingmottagandet
- 54 2020 **Jubileumsnummer** med anledning av att föreningen fyller 100 år.
Föreningens historik indelad i de olika ordförandenas verksamhetsperioder:
Karl-Erik Forsslund, Gustaf Björkman, Janne Kempe, Johan Drakenberg, Gösta Rydberg, Henrik Noring, Halvar Enemalm, Sven Jansson, Nils Alm, Nils Nord, Torsten Dybeck, Karl Erik Nergård, Börje Karlsson, Jan Willner, Christer Sundqvist, Erik Andersson.
Andra betydelsefulla personer (presenteras i bokstavsordning):
Lars Andersson, Eva Burman, Gerd Dybeck, Henry Eriksson, Fejan Forsslund, Bengt Grundmark, Inga Larsson, Lisa Norman, Berit Odnegård, Ove Schander, Axel Söderkvist, Gunnar Westman, Sven Åhl.
Några tillbakablickar: scener och dansbanor, inbrott och vandalisering, Museinämnden, 4H, byggnadsminnesförklaring av Bergsmansgården 2007.
Ludvika Lexikon som arbetades fram under 2015-2019 i föreningens regi.
Vaktmästare och Gårdsfogdar sedan 1950: Einar Åsberg, Bertil Johansson, Emil Nilsson, Johannes van Dijk, Sven Åhl, Tina Lindbom Frejd.
Ludvika kulturstipendiater 1974: Nils Tholerus, Nils-Göte Håkansson, Enar Kihlberg.
Verksamheten för 50 år sedan.
Kungabesöket på Gammelgården 6 juni 2019.
- 55 2021. **Föreningens verksamhet** under pandemi-året 2020 blev annorlunda.
Små artiklar om Gruvmuseet, Minnenas Museum och Uplands Enskilda Bank.
Berättelse om **Gunnar Klys** och hans familj av dottern Anna-Lisa Klys Jansson.
Gammelgårdens granne – **Klysgården**, dess historia (en part i Nils Nils hemman

i Övre Marnäs).

Gamla sjukstugan i Räfsnäs.

Kvarnstenen från Marnäsbäcken som spökar.

Gammelgården på 1910-talet, minnen berättade av Margareta Röding 1990.

Djuren på Gammelgården.

Geolog-föreningen (**VBGF**) presenteras. Flusspat.

Tillbakablick från verksamheten på **Gammelgården på 1980- och 1990-talen.**

Gunnar Jansson, vår arkivarie under 1960 och 1970-talen, presenteras.

Till minne av Lars Olov (Lasse) Andersson och Carl-Hugo Nilsson.

Örtagårdsgruppen och örtagården presenteras.

Den nya ägaren av **Gammelgårdens Catering**, Goran Dimitrov.

Hällsjöboden och verksamheten i vävstugan.

PO-ängen, ett andelsjordbruk sedan två år vid Gruvmuseet.

Kortare artiklar om **Ekomuseum, bikuporna** och **Ludvika Lexikon.**

- 56 2022 **Föreningens verksamhet** under 2021 blev också annorlunda.
Små artiklar om **Gruvmuseet, Minnenas Museum** och **Uplands Enskilda Bank.**
Stensveden i våra hjärtan, nostalgi-artikel av Johan Siirak.
Anders Pettersson, bergsman och fjärsman i Marnäs. Fortsättning på fjolårets artikel om Klys-gården
Spanska sjukan i Ludvika 1918.
Knutsbotjuren och andra tidningsurklipp.
Rapport från **Arkivgruppen.**
Eka eller is. DD-artikel om **Biskopsnäset** som är isolerat 1955.
Vävstugan och **Husmödrarna.**
Till minne av **Bengt Lindh.**
Godbitar från Byggnadsnämnden, artikel av Bertil Danielsson 1984.
- 57 2023 Den unge **Carl Edward Roths** levnad fram till 1858 då han blev patron på Ludvika Bruk.
Tidskriften **Finnmarken förr och nu** 1988–2022 avslutad
Gångbiljett: Traska järnvägen fram för 8 kronor under ett år, 1907
Föreningen förvaltar numera **Klysgården**
Till minne av **Bo Swärd**
Första **socialdemokratiska kvinnoklubben**, Ebba Mattsson berättar 1961
Järnvägsfolket på 1870-talet lärde Ortsbefolkningen att tala **engelska**
Gammal tragedi på **Stora Hillängen** 1911
Sedan sist ... med **Folke Berge** under 1976
Rapport från **arkivgruppen**
Salomonssonska Gården, elevarbete 1998 av Gustaf Sarpakari
Västerbergslagens Ingeniörsklubb (VBIK) 100 år
Föreläsningföreningen 60 år, 1918-1978
Annelie Holmgren, en gång medlem i S:t Lars Gille
Clara och Katarina i Sunnansjö, skrift av Ann Marie Gunnarsson och Kersti Berg 1997
- 58 2024 **Carl Edward Roth** som brukspatron på Ludvika Bruk 1858-1898
Om Carl Edward Roths **dagböcker.**

Ålandsrot som Eva Burman skänkte till Örtagården 1997.
Rapport från **Västerbergslagens Geologiska Förening (VBGF)**.
Ekon av brott, en ny bok av Peter Bergström med lokal anknytning.
Reseskildring i norra Dalarna av C. E. Roth 1854, utgiven 2022 av LHF.
Odendisastenen, runsten i Fläckebo.
Notis om **Tyskgruvan** i Lekomberg.
Rapporter från arkivgruppen, husmödrarna, vävstugan och Hällsjöboden.
Begravningen som behövde polisbeskydd. Efter en olycka 1904 i Grängesbergsgruvan.
Historien om en ångsåg. **Ludvika Ångsåg**.
Bilder från **Klysgården**.
Verksamhetsberättelse 2023.
Stormhatt till vardags, men halmhatt i julottan, Bur-Abraham, Tretum-Ludvig och andra **Ludvika-original**.
Bilder från **Nostalgidagen** 2023.
Inga Larsson in Memoriam (på löst blad).